info@payamdaily.ir
نخستین روزنامه صبح البرز
پیام
شماره ۲۶۰۳
شنبه / ۲۴ شهریور / ۱۴۰۳
۱۰ / ربیع الاول / ۱۴۴۶
14 / September / 2024

صاحب‌امتیاز: موسسه همگامان اندیشه زمان
مدیرمسئول: محمود حیدری سردبیر: باهره حیدری
نشانی: کرج، بلوار تعاون، خیابان فرهنگ، جنب کانون کارشناسان رسمی دادگستری
تلفن: ۳۲۵۴۳۸۳۸-۳۲۵۴۴۴۴۴-۰۲۶- فکس: ۳۲۵۴۰۱۰۱
امتیاز در طرح ارزیابی کیفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: ۶۷/۸۰
چاپ: کارگر

امروز با حافظ

اشکِ من رنگِ شفق یافت ز بی‌مهری یار
طالع بی‌شفقت بین که در این کار چه کرد
برقی از منزل لیلی بدرخشید سحر
وَه که با خرمنِ مجنونِ دل‌افگار چه کرد

چند پرسی نگهش با دل افگار چه کرد
برق بی‌باک عیان است که با خار چه کرد
حزین لاهیجی

اوقات شرعی فردا

اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	غروب آفتاب	اذان مغرب
۰۴:۲۳	۰۵:۴۸	۱۲:۰۲	۱۸:۱۲	۱۸:۳۱

برگه

آنچه بدان می‌اندیشیم، برای ما رخ خواهد داد؛ پس اگر خواهان تغییر هستیم باید ذهن‌مان را باز نگاه داریم...
وین دایر

مکث

وقتی بلاگرها نسخه‌نویس شدند

این روزها، تبلیغات بلاگرها در حوزه سلامت به شدت افزایش یافته و جایگزین اطلاعات علمی معتبر شده است. این موضوع نه تنها موجب گمراهی مردم می‌شود، بلکه می‌تواند عواقب جدی برای سلامت عمومی به دنبال داشته باشد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از فرهیختگان، شب خسته به خانه برگشته‌اید و منتظر آماده شدن شام هستید. گوشی را برمی‌دارید و وارد فضای مجازی می‌شوید تا وقت بگذرانید و خستگی یک روز کاری را از تن به‌در کنید. در میان تبلیغات و کلیپ‌های عجیب‌وغریب مشاهده می‌کنید شخصی با لحنی قاطع می‌گوید با فلان داروی ارزان می‌توانید بیماری یا مشکلی را که سال‌هاست همه پزشکان گفته‌اند درمانی ندارد، سریع و بی‌دردسر درمان کنید. بی‌توجه به این حرف‌ها به گشت‌وگذار خود ادامه می‌دهید. دوباره و چندباره تبلیغاتی شبیه به آن تبلیغ را می‌بینید اما این بار با شک از کنارش رد می‌شوید و ته دل‌تان لرزیده است. ناگهان چشم‌تان به یک بلاگر با روپوش سفید می‌افتد که همان حرف‌ها را تکرار می‌کند. کنجکاو می‌شوید و صفحه فرد موردنظر را چک می‌کنید و می‌بینید از کادر درمان به‌نظر می‌رسد. با خود فکر می‌کنید مگر می‌شود این فرد هم اشتباه بگوید؟ با عزمی جزم اما با فکری مشغول سراغ شام می‌روید و آماده می‌شوید فردا به اولین داروخانه سر راه‌تان مراجعه و آن دارو را تهیه کنید. فردا پس از مراجعه به چندین داروخانه ناامید از یکی به بعدی می‌روید که واژه‌های «نداریم»، «تمام شده» و «کسری شرکت است» را بشنوید تا بخت به شما روی کند و داروخانه آخری آن دارو را داشته باشد. خوشحال می‌گویید: «پس دوتا ازش بده» اگر دوباره شانس با شما همراه باشد و دکتر داروساز باوجدانی به تورتان بخورد، می‌پرسد: «دارو را برای چه مشکلی میخوای؟» و شما با سینه‌ای سپر پاسخش را می‌دهید و ناگاه با چشمان از حدقه درآمده دکتر روبه‌رو می‌شوید. از او انکار و از شما اصرار که این دارو مورد مصرف دیگری دارد و برای مشکل شما نیست. الان وقت آن است که برگ برنده خود را به مانند «نشان مخصوص حاکم بزرگ» بیرون آورده و اسکرین‌شات خود را نشان دهید. دکتر بخت برگشته با تاسف به شما نگاه می‌کند و ناامید دارو را به شما تحویل می‌دهد.

از این دست صحنه‌ها این ایام روزانه چندین و چندبار در داروخانه‌ها مشاهده می‌شود و زنگ خطری است برای سلامت مردم. متاسفانه تبلیغات جهت‌دار و افسارگسیخته بلاگرها این روزها جای مقالات علمی و تخصص متخصصان مربوطه را گرفته و با مقبولیت مردم مواجه شده است. بسیاری از افراد اعتماد روزافزونی به این دست تبلیغات پیدا کرده‌اند و در این میان عدم نظارت دستگاه‌های مرتبط به‌خصوص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بیش‌ازپیش احساس می‌شود. این تبلیغات گاه محصولات بی‌اثری را معرفی می‌کنند که فقط هزینه خرید مازاد را به سبد درمان خانوار تحمیل می‌کند. گاه قبل از مراجعه به پزشک این تبلیغات با ایجاد امیدی واهی در درمان کوتاه‌مدت بیماری‌ها و توامان عدم درمان توسط این محصولات این حس را القا می‌کنند که آن مشکل درمان‌شدنی نیست و باعث می‌شود شخص از درمان اصولی و درست منصرف شود. این موضوع آنجا فاجعه‌آمیز می‌شود که شخص درگیر بیماری با پیشرفت سریع (مثل سرطان) باشد و عدم‌تشخیص و درمان به‌موقع می‌تواند آثار فاجعه‌باری به‌بار آورد. گاه این اقلام که بعضا دارو هستند و گاهی مکمل دارویی، اثرات سوئی در گروه‌های خاص مانند افراد با بیماری زمینه‌ای (فشارخون و دیابت) یا با شرایط خاص مثل سالمندان دارند که هنگام توصیه به‌هیچ‌عنوان مطرح نمی‌شود. روی بدتر سکه زمانی است که عوارض این محصولات در طولانی‌مدت ظاهر شود و مصرف طولانی‌مدت آنها به صدمات جبران‌ناپذیر بدل خواهد شد.

مصرف هیدروکینون از دیرباز به‌عنوان یک ضدلک موردتوجه بوده اما پزشکان در تجویز این دارو حتما به جنسیت و سن بیمار توجه ویژه دارند، زیرا این دارو برای جنین یک خانم باردار بسیار خطرناک خواهد بود و ممنوعیت مطلق مصرف در بارداری و اقدام به بارداری دارد، حال آنکه در تبلیغات بلاگری این روزها به‌عنوان به ضدلک و گاه ضدچروک برای همه افراد معرفی می‌شود. از طرف دیگر مصرف این دارو نیازمند مراقبت‌های خاصی از جمله افزایش تدریجی مقدار مصرف، استفاده توامان ضدآفتاب و پرهیز از مواجهه با آفتاب در ساعت‌های اوج تابش است. در مثال دیگر مصرف داروی متفورمین را به‌عنوان داروی لاغری تبلیغ می‌کنند، درصورتی که این دارو برای درمان دیابت به کار می‌رود و درصورت مصرف خودسرانه می‌تواند عوارض جدی را نشان دهد و تنظیم دوز مصرفی آن برعهده پزشک یا داروساز است.

علی‌ای‌حال می‌توان نتیجه گرفت که نبود نظارت صحیح بر بلاگرها و تبلیغات اقلام سلامت‌محور در فضای مجازی می‌تواند فضا را برای سوءاستفاده برخی شرکت‌ها و افراد سودجو بیش‌ازپیش هموار کرده و از دیگر سو هزینه‌های پیدا و پنهان زیادی را بر خانوار و سیستم درمانی کشور تحمیل کند. زیرمجموعه‌های وزارت بهداشت که برای تبلیغ مطب یا مرکز درمانی مجوز صادر می‌کنند و قوانینی سختگیرانه و گاه غیرعرف دارند و برای یک تبلیغ ساده هزینه چندمیلیونی می‌گیرند، چرا در مقابل این‌گونه تبلیغات سکوت کرده‌اند؟ آیا کادر درمان سوادشان در زمینه سلامت از یک بلاگر کمتر است یا دیوار کوتاه‌تری دارند؟ به‌راستی چه کسی پاسخگوی اعتماد، هزینه و سلامت ازدست‌رفته مردم این سرزمین خواهد بود.

گزارش روز

کریدور زنگزور چه تاثیری بر اقتصاد ایران دارد؟

این روزها «مساله زنگزور» و تغییراتی که ناشی از آن به وجود خواهد آمد، در حال تبدیل شدن به یک گره کور هستند. این موضوع نه صرفا یک چالش سیاسی- امنیتی که یک چالش اساسی در حوزه تجارت کشور به وجود خواهد آورد، زیرا با تغییرات آن دسترسی ایران به یکی از سه همسایه اروپایی‌اش مسدود می‌شود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از خبرآنلاین، اینکه ایران هنوز از ظرفیت‌های موجود در مرز مشترک خویش با ارمنستان استفاده نکرده نباید این‌گونه تعبیر شود که تغییر مرزها بی اهمیت است زیرا تغییر مرزها یک تغییر ابدی است و بالفعل نشدن توانایی بالقوه، می‌تواند یک کاستی و کم کاری موقتی باشد. با احداث کریدور زنگزور میان آذربایجان و منطقه نخجوان، مرز دائمی ایران با ارمنستان قطع می‌شود. بر همین اساس، مساله زنگزور برای ایران اهمیت ژئوپلیتیکی و اقتصادی دارد، زیرا این منطقه در همسایگی مرز شمالی ایران قرار دارد و هرگونه تغییر در وضعیت آن می‌تواند به صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر منافع ایران تاثیر بگذارد. ایران از طریق ارمنستان به کشورهای شمالی از جمله گرجستان، روسیه و اروپا دسترسی دارد، اما ایجاد یک کریدور آذربایجانی می‌تواند این مسیر را محدود کرده یا از بین ببرد.

ایران اجرای کریدور زنگزور را برخلاف مصالح و منافع ملی خود می‌داند و بسیاری از کارشناسان هم گفته‌اند که اجرای این کریدور تاثیرات عمده‌ای بر روابط اقتصادی، امنیتی، و ژئوپلیتیکی ایران در قفقاز جنوبی خواهد داشت. در این میان، ایجاد دالان زنگزور می‌تواند باعث کاهش تردد کالا و خدمات از طریق ایران شود. یکی از مسیرهای اصلی ترانزیت کالا بین آسیای مرکزی و اروپا از ایران می‌گذرد و دالان زنگزور می‌تواند این مسیر را به چالش بکشد و کاهش درآمدهای ترانزیتی ایران و در نتیجه زیان اقتصادی کشور را به دنبال دارد.

ضرورت تدبیریابی برای حل این چالش

حمید حسینی، عضو اتاق بازرگانی گفت:«در صورت تغییرات پیش‌بینی شده برای مرز زنگزور، رقبای تجاری ایران از این مساله منتفع خواهند شد و چین نیز از مرزی جز ایران به اروپا دسترسی پیدا خواهد کرد.

وی در توضیح این مطلب، با اشاره به دلایل اهمیت زنگزور گفت: «اهمیت مرز با ارمنستان، کانالی است که از این طریق به اروپا وصل می‌کند. این کانال با گذر از ارمنستان و گرجستان وارد دریای سیاه می‌شود ولی چون روابط جمهوری اسلامی و گرجستان گرم نیست، استفاده اقتصادی مهمی از این کانال تاکنون نشده است.»

او افزود: «با این حال مسیر فعلی که برای آن اندیشیده‌اند به نحوی است که موقعیت ژئوپلیتیکی رقبای ما را ارتقا خواهد داد و همین در نهایت می‌تواند از نظر اقتصادی نیز گریبان ایران را بگیرد. این اقدام موجب می‌شود که ترکیه به آسیای میانه دسترسی بهتری داشته باشد.»

حسینی ادامه داد: «در عین حال چین، به عنوان اقتصاد نوظهور جهان در پی یافتن مسیرهایی برای دسترسی مستقیم به اروپا است. به جز دریا، جمهوری خلق چین چهار مسیر را برای رسیدن به اروپا در نظر دارد که هر چهارتای آن از خاک ایران می‌گذرد. چنانچه کریدور زنگزور به شکلی که گفته می‌شود در بیاید، با اتصال ترکیه، جمهوری آذربایجان و روسیه به یکدیگر، یکی از این مسیرها بدون گذر از ایران وصل می‌شود.»

این عضو اتاق بازرگانی با تاکید بر ضرورت تدبیریابی برای حل این چالش، تصریح کرد: «در غیراین‌صورت، افزایش تنش‌ها و نظامی شدن یک اختلاف سیاسی کمکی به رفع مشکلات کشورمان در این روزهای دشوار نخواهد کرد. دست یافتن به راه حلی که همه طرف‌ها را راضی نگه دارد تنها گزینه در دسترس به نظر می‌رسد.»

دنبال بستن راه‌های همکاری ایران با کشورهای دیگر هستند

در همین رابطه احسان موحدیان، کارشناس روابط بین‌المللی و دیپلماسی عمومی درباره اهمیت گذرگاه زنگزور گفت: «این‌که ما با ۱۵ کشور مرز مستقیم خاکی یا آبی داریم را نباید به این معنا در نظر بگیریم که کم شدن یکی از این راه‌ها، اهمیت چندانی ندارد. بسته به این‌که مرزهای کشور به کدام کشورها، با کدام زیرساخت‌ها و ساختارها، ایدئولوژی حاکم بر آن و ده‌ها مولفه دیگر، هر مرزی اهمیت خاص خودش را دارد و هر کدام از آنها فرصت‌هایی را برای ایران به وجود می‌آورد.»

وی ادامه داد: «به طور خاص کشورمان با بسیاری از کشورهای عربی مرز مشترک دارد و هر کدام از آنها ظرفیت‌هایی برای ما داشته و دارند. به طور مثال، کشوری چون عراق که مرزی بزرگ با ایران دارد، زمینه و ظرفیت دسترسی کشورمان به دریای مدیترانه را فراهم می‌کند. همزمان چون زیرساخت‌های حمل و نقل و ریلی آن به اندازه کافی توسعه نیافته، یک‌سری چالش‌ها در مقابل اقتصاد ایران برای استفاده از زیرساخت‌های این کشور وجود دارد. در مورد دیگر همسایگان هم باید مجموعه‌ای از این مولفه‌ها را برای بررسی اهمیت این مرزها در نظر گرفت.»

موحدیان با اشاره به اینکه استراتژی کشور، فراهم‌تر کردن امکان همکاری با کشورهای اروپایی و شمال آفریقا است که همین موضوع، اهمیت گذرگاه زنگزور و وجود مرز مشترک با ارمنستان را هم دو چندان می‌کند. این امر با وجود تحریم‌هایی که وجود دارند، همچنان جزو استراتژی ایران است و اهمیت تعامل با اروپا موجب می‌شود که مساله قفقاز هم مهم‌تر از پیش شود. امروزه ایران با وجود ۱۵ همسایه‌ای که دارد، تنها از طریق سه کشور ارمنستان، جمهوری آذربایجان و ترکیه به اروپا دسترسی دارد.»

عضو هیات علمی دانشگاه با اشاره به این‌که ترکیه و جمهوری آذربایجان هم اکنون در کمپ و نقشه غرب بازیگری می‌کنند، عنوان کرد: «آنها تمام تلاش‌شان بر این است که ایران نتواند دسترسی کریدوری کافی با دیگر کشورها داشته باشد و در پی بستن راه‌های همکاری ایران با کشورهای دیگر هستند. این در حالی است که انواع کریدورها در آسیای مرکزی در حال ایجاد شدن است و تمام تلاش باکو و آنکارا این است که هیچ کدام آنها از ایران عبور نکنند. می‌خواهد ماجرا سواپ نفت و گاز باشد و یا انتقال گاز ترکمنستان، تمام تلاش این دو بر این است که ایران نفعی نبرد.»

وی با اشاره به اینکه ترکیه پس از سال‌ها هنوز راه آهن ایران را به شبکه سراسری خود متصل نکرده است، تاکید کرد: «اهمیت مرز ارمنستان علاوه بر موقعیت جغرافیایی خاص، در این است که از میان سه همسایه اروپایی ایران، تنها این کشور از نظر سیاسی با جمهوری اسلامی تنش مهمی ندارد و همواره همکاری‌های لازم برای اتصال ایران به اروپا را انجام داده است. مردم و دولت آن هم به ایران و حاکمیت آن نگاه منفی و خصمانه ندارند و حاضر هستند با ایران راه بیایند. حتی در اتحادیه اوراسیا هم مثبت‌ترین نگاه را به ایران، ایروان داشته است.»

ایران دچار خفگی ژئوپلیتیک می‌شود

موحدیان گفت: «پس اشتباه است اگر فکر کنیم یک مرز ۳۰ کیلومتری نیاز به نگرانی ندارد. این یک اشتباه بزرگ است که در نهایت ایران را دچار خفگی ژئوپلیتیک خواهد کرد. اهمیت مساله ارمنستان در جلوگیری از خفگی ژئوپلیتیکی ایران و جلوگیری از جنگ احتمالی آینده است.»

این کارشناس دیپلماسی با بیان این‌که اگر مرزهای موجود تغییر کند، کشور در محاصره قرار خواهد گرفت، عنوان کرد: «دریای کاسپین البته که مسیر ترانزیتی خوبی است، ولی ناوگان کشتیرانی ایران در دریای خزر عمری ۴۰ تا ۵۰ ساله دارد. همین استهلاک است که موجب می‌شود در تمام فصول سرد کشتی‌های مال امکان پهلوگرفتن در روسیه را نداشته باشند. مسیر ریلی با ترکیه هم همان طور که گفتم به خط آهن آنکارا وصل نشده است. پس زنگزور تنها راه باز برای ایران است و بسته شدن آن به معنای محاصره کامل است.»

موحدیان ارمنستان را متحدی در قفقاز دانست که حاضر و مایل به همکاری با ایران است.

این کارشناس روابط بین‌المللی در مورد آینده تحولات پاسخ داد: «چنانچه محاصره کشورمان تکمیل شود، ناچار به جنگ خواهیم شد. فراموش نکنیم که جنگ ایران و عراق که هشت سال به طول کشید ناشی از یک اختلاف ارضی بر سر اروندرود شروع شد. زنگزور بدون تردید اهمیت امنیتی و اقتصادی بیشتری از مساله اروندرود دارد و همان‌طوری که گفتم چون به محاصره کشور منجر می‌شود، در خاتمه به جنگ نیز می‌تواند بینجامد.»

اشاره

چه کسانی از تشدید تنش میان ایران و افغانستان سود می‌برند؟

شبکه «ایران اینترنشنال» قصد دارد تا با سیاه‌نمایی در خصوص همکاری های مشترک جمهوری اسلامی ایران و افغانستان، سطح تنش‌ها میان تهران- کابل را افزایش دهد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، با فرا رسیدن ماه اوت، سومین سالگرد قدرت گیری طالبان در افغانستان فرا رسید. توافق دوحه در سال ۲۰۲۰ و نحوه خروج نیروهای ائتلاف بین‌المللی از افغانستان نشان دهنده آغاز فصل جدید در سپهر سیاسی همسایه شرقی ایران با محوریت گروه طالبان است. از آن دوران تاکنون جمهوری اسلامی ایران با توجه به مصلحت ملت افغانستان روابط غیررسمی را بر پایه «منافع مشترک» و «عملگرایی سیاسی» با گروه طالبان آغاز کرده است.

پرونده‌هایی همچون «حقآبه هیرمند»، «قدرت گیری شاخه خراسان داعش»، «تنش‌های مرزی»، «مسئله مهاجران»، «تهدید مواد مخدر و پدیده قاچاق»، «شیعیان و فارسی زبانان افغانستان» و «تشکیل حکومت فراگیر ملی» از جمله موضوعات مورد بحث میان مقامات دو کشور است. لکن دشمن قصد دارد تا با سیاه‌نمایی در خصوص هریک از موارد یاد شده سطح تنش‌ها میان تهران- کابل را افزایش دهد. برهمین اساس در ادامه این یادداشت سعی خواهیم کرد تا به این سوال پاسخ دهیم که واقعاً چه کسانی از تشدید تنش و دشمنی میان دولت ملت ایران و افغانستان سود می‌برند؟

با آنکه هنوز آمار دقیقی در خصوص تعداد مهاجران افغانستانی داخلی ایران موجود نیست اما برخی منابع آمار مهاجران افغانستانی فعال در داخل کشور را رقمی بالغ بر ۵ الی ۷ میلیون نفر برآورد کردند. وجود چنین جامعه مهاجری در داخل کشور سبب شده تا جمهوری اسلامی با فاصله از ترکیه تبدیل به بزرگ‌ترین کشور مهاجر پذیر جهان شود. طی سال‌های اخیر با تدبیر مقام معظم رهبری، نظام تصمیم گرفته است تا بستر لازم برای زندگی آرام و عزت متناله مهاجران افغانستانی فراهم شود، به گونه‌ای که آنها می‌توانند هر روز از یارانه غیرمستقیم دولت بر کالاهای اساسی استفاده کرده و حتی کودکان آنها بدون هیچ مانعی در مدارس ایرانی تحصیل کنند.

این پیوند به قدری عمیق بود که در دوران جمهوری بسیاری از مسئولان کشوری- لشگری در افغانستان فارغ التحصیل دانشگاه‌های برتر ایران بودند. میزان حضور مهاجران در شهرهای شرقی و مرکزی ایران به قدری زیاد است که برخی گزارش‌های محلی خبر از حضور خیره کننده جامعه مهاجران در مقطع ابتدایی می‌دهد. با این حال دولت-ملت ایران هیچگاه به مهمانان خود بی‌احترامی نکرده و براساس اصل «برادری اسلامی» و «تمدن فارسی» آنها را شریک سفره ایرانیان کردند. در چنین شرایطی آمریکا، رژیم صهیونیستی و برخی دولت‌های منطقه سعی دارند تا براساس منافع ژئواستراتژیک و کوتاه‌مدت خود زمینه تشدید تنش میان دو ملت برادر را فراهم آورند.

با توجه به حضور میلیون‌ها مهاجر قانونی و غیرقانونی افغانستانی در خاک ایران، یکی از تاکتیک‌های دشمن برای ناامن کردن فضای داخل کشور ایجاد اختلافات مصنوعی میان ایرانیان- مهاجران و بازتاب جهت دار آن در شبکه‌های اجتماعی است. به عنوان مثال در ماجرای حقآبه هیرمند، «ایران اینترنشنال» رسانه وابسته به سرویس موساد در دو بخش «فارسی» و «دری» سعی دارد تا مخاطب ایرانی و افغانستانی را به این جمع بندی برساند که طرف مقابل ارزشی برای منافع ملی و ملاحظات امنیتی تهران یا کابل قائل نیست. در این خط عملیات روانی به مخاطب افغانستانی این نگاه القا می‌شود که تهران برای دهه‌ها حقآبه هیرمند را بدون پرداخت اندک هزینه‌ای به صورت کامل دریافت کرده و در حق کشاورزان افغانستانی ظلم نموده است! در سوی مقابل بخش «فارسی» این رسانه صهیونیستی با انتشار تصاویر از وضعیت بحرانی هامون سعی دارد تا افکار عمومی مردم سیستان و بلوچستان را نسبت به عملکرد همسایه شرقی کشورمان بدبین کند.

در مثالی دیگر رسانه‌های افغانستانی در جریان درگیری مرزی محدود میان مرزبانان ایرانی و طالبانی سعی داشتند تا این واقعه را به گونه‌ای نشان دهند که نیروهای مسلح دو کشور مجبور به افزایش سطح تنش‌ها و درگیری مستقیم شوند. اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۱ نیروهای طالب بدون اطلاع قبلی اقدام به انجام عملیات راسازی در مرز مشترک ایران و افغانستان کردند. این اقدام بدون هماهنگی و توجه به اصول و قواعد مرزی صورت گرفته بود. پس از این اقدام «غیر حرفه‌ای»، به صورت موقت نقاط مرزی «دوغارون» و گذرگاه «اسلام قلعه» فعالیت خود را متوقف کردند. تنها ساعاتی پس از این سو تفاهم فنی، تماس‌های سیاسی میان دو طرف برای بازشدن مرزها افزایش یافت. سرانجام «عنایت‌الله خوارزمی» سخنگوی وزارت دفاع ملی طالبان با «سوءتفاهم» خواندن این واقعه، از باز شدن مرز مشترک ایران و افغانستان خبر داد.

در موردی دیگر روز شنبه ۶ خرداد ۱۴۰۲ مرزبانان ایرانی به کاروان حامل بار قاچاق، اجازه عبور به خاک کشورمان را ندادند و همین موضوع موجب آغاز درگیری میان طرفین شد. پس از این حادثه، نیروهای طالبان که به ظاهر از موضوع بی‌اطلاع بودند؛ اقدام به تیراندازی به طرف ایرانی کردند که به وقوع درگیری میان مرزبانان دو کشور منجر شد. متأسفانه در جریان این درگیری دو تن از مرزبانان کشورمان به شهادت رسیدند و در طرف مقابل تعداد زیادی کشته و زخمی شدند. در هر دو مورد رسانه‌های معاند سعی کردند تا از طریق بازنشر تصاویر و فیلم‌های مربوط به مرزبانان دو کشور و انتشار اطلاعات غلط برای افکار عمومی ایران، نیروهای مسلح را به سمت پاسخ تلافی جویانه هدایت کنند. اگر این بنگاه‌های خبرپراکنی موفق شوند تا بر روی افکار عمومی ایران و افغانستان تأثیر بگذارند، آنگاه دستگاه‌های امنیتی طرفین باید خود را برای چالش‌های سخت و پیچیده‌ای آماده کنند.

بهره‌سخن

افزایش تنش میان دو ملت ایران و افغانستان «بازی حاصل جمع صفر» است و هیچ برنده‌ای جز استعمارگران غربی و متحدان آنها در منطقه ندارد. در حالی که مردم افغانستان بیش از همیشه از جنگ و ناامنی خسته شدند، غربی‌ها با همکاری برخی کشورهای منطقه قصد دارند تا بار دیگر آتش جنگ را در این منطقه روشن کرده و با ناامن کردن افغانستان زمینه لازم برای رشد مجدد تروریسم و افراط گرایی از یک سو و ناامن کردن جغرافیای ایران، روسیه و چین را فراهم نمایند. افغانستان جنگ زده و ناامن این امکان را برای آمریکایی‌ها فراهم خواهد کرد تا بتوانند مسیر دسترسی چین و روسیه به جنوب جهان را مختل کرده و پس از مدتی آنها را در وضعیت خفگی ژئوپلیتیکی قرار دهند. فهم این تهدید به مخاطب ایرانی کمک می‌کند تا کنترل تنش با قدرت حاکمه در کابل را مد نظر داشته باشد و با در نظر گرفتن استراتژی بلندمدت غرب تأمین منافع ملی را دنبال نمایند.

دیدگاه

اهمیت و ابعاد سفر رئیس جمهور به عراق

انتخاب نخستین سفر رئیس جمهور کشورمان به عراق حاکی از عمق روابط دوجانبه است. سفر به عراق می‌تواند علاوه بر تقویت روابط دوجانبه، مقدمه‌ای برای امضای چندین توافق میان دو کشور باشد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از راهبرد معاصر، مسعود پزشکیان، رئیس جمهور کشورمان در نخستین سفر خارجی و رسمی خود به همراه هیئت بلندپایه ای به عراق سفر کرد. انتخاب عراق به عنوان نخستین مقصد سفر خارجی حاکی از اولویت این کشور همسایه در عرصه سیاست خارجی ایران دارد.

پزشکیان بعد از پیروزی در انتخابات چندین بار تأکید کرد، روابط با همسایگان برای تهران حائز اهمیت است. روابط ایران و عراق در سال‌های اخیر در ابعاد مختلف سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی گسترش یافته است؛ به ویژه اینکه ایران در سال‌های گذشته بیشترین نقش را در کمک به دولت و ملت عراق در مبارزه با گروه تروریستی داعش داشت.

ایران نخستین کشوری بود که به یاری عراق شتافت و کمک‌های مستشاری گسترده‌ای در اختیار ارتش عراق، حشدالشعبی و نیروهای پیش‌مرگه کُرد گذاشت. کمک‌های سریع جمهوری اسلامی ایران در مقام تنها حامی میدانی و عملیاتی عراق، علاوه بر بازسازی روحیه ارتش و دولتمردان این کشور و به تعبیر برخی‌ها «جلوگیری از سقوط بغداد، کربلا، نجف و اربیل»، در سازماندهی نیروهای داوطلب مردمی مؤثر بود و به‌تدریج، بازپس‌گیری مناطق اشغال شده آغاز شد.

بعد از شکست داعش در عراق نیز روابط بغداد – تهران عمیق‌تر شد و انتخاب نخستین سفر رئیس جمهور ایران به عراق حاکی از عمق روابط است. سفر پزشکیان به عراق می‌تواند علاوه بر تقویت روابط دوجانبه، مقدمه‌ای برای امضای چندین توافق میان دو کشور باشد.

در این زمینه چندین پرونده وجود دارند که می‌بایست در سفر هیئت ایرانی به عراق به آن‌ها پرداخته شود. در حوزه امنیتی، پرونده گروهک‌های تروریستی تجزیه طلب مستقر در اقلیم کردستان عراق است. گرچه دو سال قبل توافقنامه امنیتی میان دو کشور امضا شد، اما برچیده شدن کامل فعالیت گروه‌های تروریستی در اقلیم کردستان کاملاً اجرایی نشده و کنترل مرزهای مشترک نیازمند همکاری بیشتر و نزدیک‌تر است.

طبق توافقنامه امنیتی ای که دو سال پیش میان ایران و عراق منعقد شده همه گروهک‌های تروریستی و تجزیه‌طلب می‌بایست مقرهای خود را در مجاورت مرزهای ایران تخلیه کنند و خلع‌سلاح شوند. در راستای اجرای بخشی از این توافقنامه برخی گروهک‌ها مقرهای خود را تخلیه کردند.

از چند روز پیش و در آستانه سفر رئیس جمهور کشورمان به عراق، مقام‌های عراقی در راستای نشان‌دادن حسن‌نیت خود و نیز در راستای اجرای بخش دیگری از توافقنامه، سایر گروهک‌های تروریستی مانند کومله را نیز مجبور به عقب‌نشینی و تخلیه مقرهای فعلی خود و انتقال به اردوگاه‌ها کردند.

در راستای اجرای مفاد توافقنامه امنیتی میان ایران و عراق گروهک تروریستی کومله در روزهای اخیر مقرهای خود در زرگویز تخلیه کرد و همه نیروهایش را به منطقه سوراش در جوار شهر دوکان و ۴۰ کیلومتری شمال منطقه قبلی انتقال داد.

در حوزه سیاسی، عراق سال‌های گذشته نقش برجسته‌ای در میانجی‌گری میان ایران و برخی پایتخت‌های عربی داشت، به طوری که اوج ایفای نقش مارس ۲۰۲۳ میلادی بود که به عادی‌سازی روابط تهران و ریاض بر مبنای توافق‌نامه پکن منجر شد. بنابراین به‌نظر می‌آید میانجی‌گری عراق میان تهران از سویی و قاهره و امان از سوی دیگر می‌تواند به سرعت بخشیدن عادی سازی روابط ایران با مصر و اردن منجر شود؛ به ویژه اینکه دولت محمد شیاع السودانی دارای روابط گسترده ای با دو کشور مصر و اردن است.

در حوزه اقتصادی، عراق سال های گذشته به شریک راهبردی و بازار مهمی برای صادرات کالا، برق و گاز ایران تبدیل شده است، به طوری که کشورمان در کنار چین و ترکیه سه شریک تجاری بزرگ عراق به شمار می‌رود. با وجود این، ایران صادرکننده کلیدی برق به عراق است و باید مطالبات این بخش و برخی صادرات انجام شده، وصول شود. همچنین برای تولیدکنندگان داخلی که به عراق صادرات دارند، در زمین‌های اقتصادی و تعرفه‌های کالا مشکلاتی ایجاد شده است که در این سفر می‌بایست بررسی شوند.

در حوزه کریدوری، پروژه راه‌آهن بصره-شلمچه از دو دهه گذشته برای ایران دارای اولویت بوده است. با وجود این، بیشتر دولت‌های عراق در دو دهه گذشته از این پروژه حمایت کامل نکرده‌اند. گرچه در دولت مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر سابق عراق این پروژه مورد توجه قرار گرفت و بغداد به تهران پاسخ مثبت داد اما پیشرفت‌ها درنهایت متوقف شد. انتظار می‌رود رئیس‌جمهور کشورمان در زمینه این پروژه با مقام‌های عراقی رایزنی کند. پروژه کریدور «جاده توسعه» و نقش‌آفرینی ایران در آن نیز می‌بایست در نشست‌های دو طرف بررسی شود.

سیدعلی نجات، کارشناس مسائل غرب آسیا